

Inkluzija učenika s teškoćama u razvoju u nastavu tjelesne i zdravstvene kulture

Amšel, Anja

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:691287>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-19**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

Anja Amšel

INKLUZIJA UČENIKA S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU U NASTAVU
TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE

Diplomski rad

Zagreb, lipanj, 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

Anja Amšel

INKLUZIJA UČENIKA S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU U NASTAVU
TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE

Diplomski rad

Mentor rada:

Izv.prof . dr. sc. Snježana Mraković

Zagreb, lipanj, 2024.

ZAHVALA

Želim se zahvaliti svojoj profesorici i Učiteljskom fakultetu što su mi pružili obrazovno okruženje u kojem sam imala priliku puno naučiti i razviti se kao osoba i profesionalac.

Velika zahvala ide mojoj obitelji i prijateljima, za neizmjernu podršku tijekom cijelog ovog procesa, pružajući mi podršku, ohrabrenje i smijeh kad mi je to bilo najpotrebnije.

Najveća zahvalnost ide dvjema osobama - baki Dreni, čijim stopama idem, i mojoj Luciji, koja me inspirira da u životu dajem sve od sebe.

Hvala vam svima što ste bili dio ovog putovanja i što ste mi pružili podršku na svakom koraku.

Sadržaj

Sadržaj	4
SAŽETAK.....	1
ABSTRACT.....	2
1. UVOD.....	1
2. INKLUZIJA.....	2
2.1. Pojam i značenje	3
2.2. Inkluzija u odgojno – obrazovnom procesu.....	3
2.3. Uloga inkluzivnog učitelja.....	6
3. DJECA S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU.....	8
3.1. Djeca s teškoćama u razvoju.....	8
3.2. Vrste teškoća	8
3.2.1. Oštećenje vida	8
3.2.2. Oštećenje sluha	9
3.2.3. Intelektualne teškoće	9
3.2.4. Poremećaji govora, jezika i glasa.....	9
3.2.5. Poremećaj nedostatka pažnje s hiperaktivnošću.....	9
3.3. Asistenti u nastavi.....	9
4. NASTAVNI PREDMET TJELESNA I ZDRAVSTVENA KULTURA.....	10
4.1. Zadaci nastavnog predmeta.....	10
4.2. Metodički princip rada.....	11
4.3. Ocjenjivanje	12
5. CILJ ISTRAŽIVANJA.....	13
6. METODA ISTRAŽIVANJA.....	13
6.1. Uzorak ispitanika	13
6.2. Metoda istraživanja.....	13
6.3. Metoda obrade rezultata.....	14
7. REZULTATI.....	15
8. RASPRAVA	24
9. ZAKLJUČAK	27
10. LITERATURA.....	28

SAŽETAK

Ovaj diplomski rad bavi se temom inkluzije učenika s teškoćama u razvoju u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture. S obzirom na to da je inkluzija princip osiguravanja jednakih mogućnosti za sve učenike, bez obzira na njihove individualne razlike, nastavni predmet tjelesne i zdravstvene kulture postao je bitan dio obrazovno-odgojnog procesa jer potiče fizički, emocionalni i socijalni razvoj učenika. Inkluzija učenika s teškoćama ključna je za omogućavanje ravnopravnog sudjelovanja u svim aspektima nastave.

Glavni cilj istraživanja bio je ispitati percepciju učitelja o inkluziji učenika s teškoćama u nastavu tjelesne i zdravstvene kulture. Provedena je anonimna anketa među učiteljima osnovnih škola, koji su ocijenili svoje zadovoljstvo različitim aspektima inkluzije, uključujući pripreme i materijale, pristupačnost sportske dvorane i opreme, metode ocjenjivanja te suradnju s vršnjacima i asistentima. Anketa je koristila Likertovu skalu za kvantitativnu procjenu stavova učitelja. Ispitanice su bile učiteljice osnovnih škola, a podaci su prikupljeni putem anketnog upitnika. Kvantitativna analiza prikupljenih podataka provedena je u Excelu, gdje su podaci obrađeni i analizirani. Rezultati istraživanja o inkluziji pokazali su raznolike stavove učitelja. Većina njih je umjereno zadovoljna priprema i materijalima, ali ističu potrebu za dodatnim resursima. Pristupačnost sportske opreme ocijenjena je kao područje koje treba poboljšati. Metode ocjenjivanja prilagođene učenicima s teškoćama dobile su umjerene ocjene, ističući potrebu za dodatnim prilagodabama. Suradnja s vršnjacima i asistentima ocijenjena je pozitivno, s visokim zadovoljstvom suradnjom s asistentima. Predložene su preporuke za poboljšanje materijala, pristupačnosti opreme, razvoj efikasnijih metoda ocjenjivanja, obuku i podršku učiteljima te poticanje suradnje među učenicima i asistentima.

Ovaj rad pridonosi razumijevanju trenutnog stanja inkluzije u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture te pruža smjernice za daljnji razvoj inkluzivnih praksi. Time se naglašava potreba za kontinuiranim radom na stvaranju obrazovnog okruženja koje će omogućiti svim učenicima, bez obzira na njihove teškoće, da ravnopravno sudjeluju i ostvaruju svoj puni potencijal.

Ključne riječi: inkluzija, učenici s teškoćama, nastava tjelesne i zdravstvene kulture, primarno obrazovanje

ABSTRACT

This master's thesis addresses the topic of inclusion of students with developmental disabilities in physical and health education classes. Considering that inclusion is the principle of ensuring equal opportunities for all students, regardless of their individual differences, the subject of physical and health education has become an essential part of the educational process as it promotes the physical, emotional, and social development of students. Inclusion of students with disabilities is crucial for enabling equal participation in all aspects of education. The main objective of the research was to examine teachers' perceptions of the inclusion of students with disabilities in physical and health education classes. An anonymous survey was conducted among elementary school teachers, who assessed their satisfaction with various aspects of inclusion, including preparations and materials, accessibility of sports facilities and equipment, assessment methods, and collaboration with peers and assistants. The survey used the Likert scale to quantitatively assess teachers' attitudes. The respondents were elementary school teachers, and the data were collected through a questionnaire. Quantitative analysis of the collected data was performed in Excel, where the data were processed and analyzed. The results of the research on inclusion showed diverse attitudes among teachers. The majority of them were moderately satisfied with preparations and materials but emphasized the need for additional resources. The accessibility of sports equipment was rated as an area that needs improvement. Assessment methods adapted for students with disabilities received moderate ratings, highlighting the need for additional adjustments. Collaboration with peers and assistants was rated positively, with high satisfaction with collaboration with assistants. Recommendations were proposed for improving materials, equipment accessibility, developing more effective assessment methods, providing training and support for teachers, and promoting collaboration among students and assistants.

This study contributes to understanding the current state of inclusion in physical and health education classes and provides guidance for further development of inclusive practices. It emphasizes the need for continuous work in creating an educational environment that enables all students, regardless of their difficulties, to participate equally and achieve their full potential.

Keywords: inclusion, students with disabilities, physical and health education, primary education

1. UVOD

U današnjem odgojno-obrazovnom sustavu, inkluzivno obrazovanje izranja kao ključna komponenta usmjerena prema stvaranju podržavajućeg okruženja za sve učenike, bez obzira na njihove individualne potrebe i raznolike karakteristike. Ovaj pristup ne samo da promiče jednaku priliku za obrazovanje, već i naglašava važnost uključivanja svih učenika, uključujući one s teškoćama, u sve aspekte školskog života. U tom kontekstu, nastava Tjelesne i zdravstvene kulture dobiva poseban značaj, jer pridonosi holističkom razvoju učenika ne samo fizički, već i emocionalno, socijalno i kognitivno.

Tjelesna i zdravstvena kultura, kao dio šireg kurikulumu, predstavljaju ključno područje gdje se oblikuju navike, vještine i stavovi prema tjelesnom zdravlju. Ovaj predmet pruža priliku za poticanje suradnje, razumijevanja različitosti, te razvoj samopouzdanja i socijalnih vještina među učenicima. Kroz inkluzivni pristup, nastavnici Tjelesne i zdravstvene kulture mogu prilagoditi svoje metode kako bi omogućili aktivno sudjelovanje svih učenika, stvarajući time okruženje u kojem se svaki pojedinac osjeća važnim dijelom školske zajednice.

Unatoč napretku u inkluzivnom obrazovanju, postoji potreba za detaljnijim razumijevanjem kako se inkluzivne prakse provode u kontekstu Tjelesne i zdravstvene kulture. Ovaj diplomski rad ima za cilj istražiti perspektive učitelja na inkluziju u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture te identificirati izazove i najbolje prakse. Kroz analizu iskustava učitelja, ovaj rad istražuje kako se prilagođavaju različitim potrebama učenika u ovom specifičnom nastavnom području. Posebna pažnja posvetit će se ulozi učitelja u poticanju suradnje između učenika s teškoćama i njihovih vršnjaka tijekom tjelesnih aktivnosti. Istraživanje će se temeljiti na kvalitativnom pristupu kako bi se dobili dublji uvidi u stvarne izazove i prilike u inkluziji u nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture. Postizanje inkluzivnosti u nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture ključno je za poticanje aktivnog sudjelovanja svih učenika, bez obzira na njihove posebne potrebe. Kroz istraživanje, teži se poboljšati razumijevanje specifičnih izazova s kojima se učitelji suočavaju te pridonijeti daljnjem unapređenju inkluzivnih praksi u obrazovanju. Cilj istraživanja je stvoriti temelj za buduće

inovacije u inkluzivnoj nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture, koristeći saznanja i iskustva učitelja kao ključni izvor informacija.

Kroz učenje tjelesnih aktivnosti, učitelji mogu promicati vrijednosti poput međusobnog poštovanja, timskog rada i suradnje, što su ključne komponente inkluzivne zajednice. Aktivnosti poput timskih sportova mogu pružiti platformu za učenje važnosti suradnje i solidarnosti, te razbijanje predrasuda i stereotipa koji mogu ograničiti percepciju različitosti.

Uključivanje u tjelesnu aktivnost također može doprinijeti poboljšanju mentalnog zdravlja i samopouzdanja učenika, čime se stvaraju temelji za osnaživanje pojedinaca unutar zajednice. Kroz podršku i poticanje svakog učenika da sudjeluje u aktivnostima, učitelji mogu pružiti osjećaj pripadnosti i važnosti svakom učeniku, bez obzira na njihove različitosti.

Ovaj proces ne samo da potiče inkluziju u okviru školskog sustava, već stvara i širu društvenu svijest o važnosti uvažavanja različitosti i promicanja inkluzivnog pristupa u svim sferama života. Kroz njega se gradi temelj za stvaranje inkluzivnijeg društva u kojem svatko ima priliku sudjelovati i doprinijeti, bez obzira na njihove osobne karakteristike ili sposobnosti.

2. INKLUZIJA

U prošlosti je društvo često bilo neosjetljivo prema djeci i ljudima s teškoćama, isključujući ih iz obrazovnog sustava i smatrajući ih nesposobnima. Međutim, s vremenom se taj stav promijenio, djelomično zahvaljujući idejama kršćanstva koje potiču suosjećanje prema slabijima. Od 20. stoljeća, razvijene zemlje počele su usvajati koncepte solidarnosti, jednakih mogućnosti i inkluzije, što je dovelo do veće prihvaćenosti djece i osoba s teškoćama.

Prema Zrilić, postojanje četiri modela odnosa prema djeci i osobama s teškoćama ključno je za razumijevanje njihove inkluzije u društvo. Medicinski model teži prvenstveno liječenju ili "popravljanju" osobe s teškoćama kako bi se što više približila "normalnosti". Model deficita fokusira se na nedostatke i poteškoće osobe s teškoćama, često ih stigmatizirajući ili marginalizirajući. Integracijski model nastoji uključiti osobe s teškoćama u postojeće sustave i strukture, ali ne nužno osigurava potpunu podršku ili prilagodbu. Socijalni model shvaća teškoće kao rezultat društvenih prepreka i neravnopravnosti te zagovara promjene u društvu radi osiguranja

jednakih prilika i sudjelovanja za sve. Unutar socijalnog modela, inkluzijski pristup nadograđuje se osiguravajući ne samo fizičku prisutnost, već i aktivno sudjelovanje i podršku u svim aspektima društvenog života za osobe s teškoćama (Zrilić, 2022).

2.1. Pojam i značenje

Inkluzija, preuzeta iz latinskog izraza "inclusio", općenito označava proces ili stanje uključivanja ili prisutnosti nečega unutar određene skupine ili strukture, što obično podrazumijeva osiguravanje jednakih prava, mogućnosti i pristupa za sve članove te skupine ili strukture, bez obzira na razlike u sposobnostima, karakteristikama ili pozadinama (Hrvatska enciklopedija, 2023).

Inkluzija predstavlja napredni oblik integracije, naglašavajući jednakost prava za djecu s teškoćama te promičući poštivanje raznolikosti među svim učenicima. Prema Zrilić, njezin glavni cilj je osigurati da učenici s teškoćama steknu pozitivna socijalna i emocionalna iskustva koja će im omogućiti uspješno sudjelovanje u društvenom i profesionalnom aspektu kasnije u životu

Zrilić navodi da ovaj pristup podrazumijeva stvaranje inkluzivnog okruženja koje potiče razvoj svakog pojedinca bez obzira na njihove različitosti. Kroz inkluziju, svaki učenik se cijeni i podržava, što promiče osjećaj pripadnosti i samopoštovanja među učenicima, ključno za njihovu budućnost u društvu. Inkluzija također potiče učenike da razvijaju empatiju i razumijevanje prema svojim kolegama s teškoćama, stvarajući tako okruženje koje promiče inkluziju i poštivanje različitosti kao temeljne vrijednosti društva. Zrilić ističe da ovaj pristup, uz podržavanje akademskog napretka, doprinosi i razvoju socijalnih vještina i međuljudskih odnosa među svim učenicima, čime se gradi inkluzivno društvo (Zrilić, 2022).

2.2. Inkluzija u odgojno – obrazovnom procesu

Inkluzija odgovara na različite odgojno-obrazovne potrebe svih učenika, promičući njihovo ravnopravno sudjelovanje u obrazovnom procesu. Osnovana na načelima prihvaćanja različitosti i individualnih karakteristika, inkluzija osigurava potrebne uvjete i podršku za maksimalan razvoj potencijala svakog djeteta te teži izjednačavanju mogućnosti za postizanje najviše razine obrazovanja.

Osnovno obrazovanje djece s posebnim potrebama provodi se kroz dva glavna pristupa: potpunu ili djelomičnu integraciju u redovne osnovne škole te kroz obrazovanje u specijaliziranim odgojno-obrazovnim ustanovama. Prema Zrilić (2022), u redovitim osnovnim školama postoji nekoliko pristupa uključivanju djece s posebnim potrebama. To može uključivati potpunu integraciju u redovite razredne odjele prema redovitom ili prilagođenom programu, uz individualizaciju za svakog učenika. Također, postoji mogućnost djelomičnog uključivanja u redovite razredne odjele, gdje se odvijaju predmeti iz kulture, ili u posebne razredne odjele s obrazovnim predmetima prema posebnom programu. U posebnim odgojno-obrazovnim ustanovama, obrazovanje se također provodi prema različitim programima: redovitom, prilagođenom ili posebnom, ovisno o potrebama i mogućnostima svakog učenika (Zrilić, 2022).

Individualizirani odgojno-obrazovni postupci obuhvaćaju prilagodbu metoda rada s učenicima, što je regulirano prema članku 5. Pravilnika o odgoju i obrazovanju osnovnoškolskih i srednjoškolskih učenika s teškoćama u razvoju. Prema Pravilniku, redoviti program uz individualizirane postupke određuje se učenicima koji, s obzirom na vrstu teškoće, mogu svladavati redoviti nastavni plan i program/kurikulum bez sadržajnog ograničavanja, ali su im zbog specifičnosti u funkcioniranju potrebni individualizirani postupci u radu. Individualizirani postupci omogućavaju različite oblike potpore, prema potrebama učenika, i to s obzirom na: samostalnost učenika; vrijeme rada; metode rada; provjeravanje vještina, znanja i sposobnosti učenika; praćenje i vrednovanje postignuća učenika; aktivnost učenika; tehnološka, didaktička i/ili rehabilitacijska sredstva za rad i primjerene prostorne uvjete.

Nadalje, Zrilić navodi da se redoviti program uz prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke odnosi na prilagodbu metoda rada u skladu s potrebama učenika, što je propisano prema članku 6. Pravilnika o odgoju i obrazovanju osnovnoškolskih i srednjoškolskih učenika s teškoćama u razvoju. Ovaj program prilagođen je osnovnim karakteristikama teškoća djeteta te uključuje smanjenje intenziteta i prilagodbu nastavnih sadržaja specifičnim metodama, sredstvima i pomagalicama. Program izrađuje učitelj u suradnji sa stručnim suradnicima škole, obuhvaćajući sve nastavne predmete u kojima su uočene veće poteškoće u savladavanju gradiva. Ocjenjuje se opisno i brojčano ocjenama od 1 do 5 u odnosu na uspješnost u savladavanju prilagođenog programa, a ne u odnosu na ostale učenike u razredu. Važno je istaknuti da ne postoji univerzalni prilagođeni program koji

bi odgovarao svakom učeniku s teškoćama u razvoju, već se svaki program izrađuje individualno za svakog učenika (Zrilić, 2022).

(1) Redoviti program uz prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke određuje se učenicima koji s obzirom na vrstu teškoće ne mogu svladavati nastavni plan i program/kurikulum bez sadržajnog ograničavanja te im je zbog specifičnosti u funkcioniranju potreban individualizirani pristup u radu i sadržajna prilagodba.

(2) Redoviti program uz prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke je redoviti program koji se sadržajno i metodički prilagođava učeniku.

(3) Sadržajna prilagodba podrazumijeva individualiziranu prilagodbu nastavnih sadržaja redovitog programa sukladno sposobnostima i sklonostima učenika, a zahtijeva smanjivanje opsega nastavnih sadržaja. Opseg nastavnih sadržaja može se umanjiti do najniže razine usvojenosti obrazovnih postignuća propisanih nastavnim planom i programom/kurikulumom za razred u koji je učenik uključen, a iznad razine posebnog programa.

Posebni program uz individualizirane postupke se određuje učenicima koji, zbog svojih specifičnih potreba i funkcioniranja, ne mogu pratiti redoviti program uz individualizirane postupke ili program uz prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke. Ova odredba propisana je člankom 8. Pravilnika o odgoju i obrazovanju osnovnoškolskih i srednjoškolskih učenika s teškoćama u razvoju.

(1) Posebni program uz individualizirane postupke čini posebno strukturirani sadržaj nastavnih planova i programa/kurikuluma izrađen prema mogućnostima i sposobnostima učenika.

(2) Posebni program uz individualizirane postupke određuje se učenicima koji s obzirom na njihovo funkcioniranje uvjetovano vrstom teškoće i/ili postojanje više vrsta teškoća ne mogu svladavati redoviti program uz individualizirane postupke ili redoviti program uz prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke.

(3) Posebni program uz individualizirane postupke može biti iz svih ili pojedinih predmeta. Ako je samo iz pojedinih predmeta, tada učenik ostale predmete prema svojim sposobnostima svladava

po redovitome programu uz individualizirane postupke ili redovitome programu uz prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke.

(4) Posebni program uz individualizirane postupke iz svih predmeta provodi se u posebnim razrednim odjelima škole, a provodi ga edukacijski rehabilitator i učitelj/nastavnik sukladno Zakonu i provedbenom propisu koji propisuje odgovarajuću vrstu obrazovanja učitelja, nastavnika i stručnih suradnika.

2.3. Uloga inkluzivnog učitelja

U inkluzivnoj školi, uloga učitelja je kompleksna i zahtijeva širok spektar socijalnih i profesionalnih kompetencija kako bi se osigurala uspješna integracija učenika s teškoćama. Učitelji prilagođavaju svoj pristup različitim potrebama učenika koristeći individualizirane strategije učenja i podrške te promiču inkluzivno okruženje u učionici. Socijalne kompetencije uključuju sposobnost promicanja međusobnog uvažavanja i suradnje među svim učenicima, dok se profesionalne kompetencije očituju kroz duboko razumijevanje različitih teškoća učenika i poznavanje prilagođenih metoda poučavanja. Kontinuirano usavršavanje kroz stručna usavršavanja i edukaciju o inkluzivnom obrazovanju važno je za unaprjeđenje prakse u radu s učenicima s teškoćama. Ključna je dobra praksa temeljena na individualiziranom pristupu, suradnji s roditeljima i stručnjacima te stalnom praćenju i prilagodbi nastavnih strategija. Učitelji aktivno potiču samopoštovanje i samopouzdanje učenika s teškoćama, potičući ih da razvijaju svoje potencijale i sudjeluju u svim aspektima školskog života. Zrilić naglašava da učitelji u osnovnim školama imaju ključnu ulogu u planiranju, provođenju i evaluaciji odgojno-obrazovnih aktivnosti, posebice u radu s učenicima s teškoćama. Njihova odgovornost uključuje stvaranje poticajnog okruženja za učenje koje promiče jednakost pristupa i podržava individualne potrebe svakog učenika. To zahtijeva temeljito proučavanje dokumentacije o učeniku s teškoćama kako bi razumjeli njegove specifične potrebe i razvoj, te praćenje njegovog psihofizičkog napretka, postignuća i ponašanja. U suradnji s timom za potporu, učitelji identificiraju i adresiraju odstupanja u razvoju ili ponašanju učenika s teškoćama, te aktivno surađuju s roditeljima i vanjskim stručnjacima prema potrebi učenika. Prilagođavajući okruženje, metode rada i materijale uz podršku tima za potporu, učitelji osiguravaju individualizirane planove potpore i prate napredak

učenika s teškoćama. Također, stvaraju povoljno emocionalno okruženje kako bi se osigurala optimalna uključenost učenika u odgojno-obrazovni proces, postavljajući jasna očekivanja primjerena njihovim sposobnostima. Zrilić opisuje kako učitelji koriste različite metode poučavanja, uključujući demonstraciju, crtanje i praktični rad, te potiču aktivni odnos prema stvarnosti kroz upotrebu izvornih materijala. Nastavna sredstva se prilagođavaju kako bi se usmjerila pozornost učenika na bitne informacije, dok se kroz individualizirane aktivnosti, poput raznih vrsta lota i didaktičkih igara, omogućava dodatno vježbanje i ponavljanje gradiva. Jasno izražavanje ciljeva aktivnosti i česta komunikacija s učenicima pomažu u boljem razumijevanju i postizanju uspjeha, dok se ocjenjivanje temelji na individualiziranim kriterijima uspješnosti. (Zrilić, 2022)

Bouillet naglašava da je uloga odgojitelja i učitelja ključna u razradi motivacijskog plana za učenike s teškoćama. Ključno je uspostaviti sustav poticajnih postupaka i aktivnosti koji će jačati interes, volju i želju djeteta za provođenjem planiranog rada. Komunikacija s učenicima treba jasno naglašavati vrijednost truda koji ulože. Poticanje pozitivne interakcije među učenicima i vršnjacima postiže se kroz zajedničke aktivnosti, dok korištenje dostupnih oblika pomoći poput asistenata, volontera ili vršnjačkih pomagača dodatno podržava učenike. Važno je osigurati učenicima mjesto u razredu ili grupi koje omogućuje primjereno uključivanje i nadzor odgojitelja ili učitelja. Samostalan rad temelji se na dobro izvježbanim i shvaćenim primjerima. Metoda demonstracije, crtanja i praktičnog rada ključna je u pojašnjavanju apstraktnih pojmova. Korištenje izvorne stvarnosti potiče aktivni odnos prema stvarnosti i potrebno je maksimalno rabiti različite nastavne metode.

Bouillet tvrdi da nastavna sredstva treba koristiti na način koji usmjerava pažnju učenika prema bitnim informacijama. Individualizirani nastavni listići, poput različitih vrsta loto igara, pružaju dodatno vježbanje i ponavljanje gradiva. Izlaganja treba prilagoditi pojmovnom fondu, koncentraciji i pozornosti učenika, uz slikovno predočavanje sadržaja i često provjeravanje razumijevanja.

Komunikacija s učenicima treba biti česta, s pomoćnim pitanjima koja im pomažu pronaći pravi odgovor. Potrebno je prilagoditi vrijeme ispitivanja i način provjere znanja prema teškoćama učenika. Ocjenjivanje treba biti opisno i brojčano, uz temeljenje na zahtjevima individualiziranog programa i uspješnosti u odnosu na početno znanje, a ne usporedbi s drugim učenicima. Uz to,

važno je da ocjenjivanje bude konstruktivno i poticajno, te da se prilagodi potrebama svakog učenika kako bi se potaknulo daljnje napredovanje. (Bouillet, 2010)

3. DJECA S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU

3.1. Djeca s teškoćama u razvoju

Prema Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (2024), učenici s posebnim potrebama su daroviti učenici te učenici s teškoćama. Nadalje slijedi opisivanje učenika s teškoćama kroz njihove teškoće, a postoje učenici s teškoćama u razvoju, učenici s teškoćama u učenju, učenici s problemima u ponašanju i emocionalnim problemima, učenici s teškoćama u uvjetovanim odgojnim, socijalnim, ekonomskim, kulturalnim i jezičnim čimbenicima. Pod teškoće u učenju spadaju teškoće čitanja, pisanja i računanja uz uredno intelektualno funkcioniranje.

3.2. Vrste teškoća

Djeca s različitim teškoćama u razvoju predstavljaju važnu i raznoliku skupinu u školskom okruženju. Njihove specifične potrebe zahtijevaju poseban pristup i podršku kako bi im se omogućilo puno sudjelovanje i razvoj u obrazovnom procesu. Teškoće u razvoju mogu biti raznolike i obuhvaćati širok spektar poteškoća, od fizičkih do emocionalnih i kognitivnih izazova. Oštećenje vida i sluha, intelektualne teškoće, poremećaji govora, jezika i glasa te poremećaj nedostatka pažnje s hiperaktivnošću samo su neki od primjera tih teškoća.

3.2.1. Oštećenje vida

Oštećenje vida podrazumijeva smanjenje ili gubitak sposobnosti vidljivosti. Može biti uzrokovano različitim faktorima poput genetskih predispozicija, ozljeda ili bolesti oka. Ova teškoća može utjecati na sposobnost percepcije svjetlosti, boja, oblika i udaljenosti te otežati svakodnevne aktivnosti poput kretanja, čitanja i prepoznavanja lica.

3.2.2. *Oštećenje sluha*

Oštećenje sluha predstavlja smanjenje ili gubitak slušnih sposobnosti. Može biti uzrokovano različitim čimbenicima, uključujući genetske predispozicije, infekcije, ozljede ili izloženost buci. Osobe s oštećenjem sluha mogu imati poteškoće u percipiranju zvukova, razumijevanju govora i komunikaciji s okolinom.

3.2.3. *Intelektualne teškoće*

Intelektualne teškoće obuhvaćaju širok spektar poteškoća u intelektualnom funkcioniranju. To mogu biti posljedica genetskih uvjeta, traumatskih ozljeda mozga ili drugih razvojnih faktora. Osobe s intelektualnim teškoćama mogu imati ograničene sposobnosti učenja, razumijevanja apstraktnih pojmova, donošenja odluka i rješavanja problema.

3.2.4. *Poremećaji govora, jezika i glasa*

Poremećaji govora, jezika i glasa obuhvaćaju različite teškoće u izražavanju i razumijevanju verbalne komunikacije. Mogu biti uzrokovani neurološkim poremećajima, genetskim faktorima ili traumatskim ozljedama. Ovi poremećaji mogu se manifestirati kao teškoće u izgovaranju riječi, razumijevanju gramatičkih struktura ili ritmu govora.

3.2.5. *Poremećaj nedostatka pažnje s hiperaktivnošću*

Poremećaj nedostatka pažnje s hiperaktivnošću (ADHD) je neurobiološki poremećaj koji se obično javlja u djetinjstvu. Karakteriziran je poteškoćama u održavanju pažnje, kontroliranju impulsa i regulaciji motoričke aktivnosti. Osobe s ADHD-om mogu imati izazove u organizaciji, planiranju i izvršavanju zadataka, što može utjecati na njihovu svakodnevnu funkcionalnost.

3.3. *Asistenti u nastavi*

Asistenti u nastavi su osobe koje pružaju podršku učenicima s različitim teškoćama i potrebama u školskom okruženju. Njihova uloga može biti raznovrsna, prilagođena specifičnim potrebama učenika i zahtjevima nastavnog procesa. Ova podrška može uključivati pomoć u izvršavanju zadataka, organizaciji radnog prostora te asistenciju u komunikaciji i interakciji s vršnjacima i učiteljima. Njihova prisutnost omogućuje učenicima s teškoćama bolje prilagođavanje nastavnim

aktivnostima i veću samostalnost u školi. Osim toga, asistenti u nastavi mogu pružati emocionalnu podršku učenicima te ih motivirati za sudjelovanje u školskim aktivnostima. Njihova uloga može varirati ovisno o individualnim potrebama učenika, stoga je važno da imaju fleksibilan pristup i mogućnost prilagodbe svojih aktivnosti. Uz to, asistenti u nastavi često surađuju s roditeljima učenika kako bi bolje razumjeli njihove potrebe i pružili kontinuiranu podršku u obrazovanju. Istraživanjem će se analizirati uloga asistenata u nastavi u inkluzivnom obrazovanju, posebno fokusirajući se na njihovu obuku, efikasnost i odnos s učiteljima. Ovakva analiza pružit će uvid u to jesu li asistenti dovoljno obučeni te jesu li njihove aktivnosti u skladu s ciljevima inkluzivnog obrazovanja. Također, istražiti će se kako suradnja s učiteljima utječe na kvalitetu obrazovnog procesa.

4. NASTAVNI PREDMET TJELESNA I ZDRAVSTVENA KULTURA

4.1. Zadatci nastavnog predmeta

Tjelesna i zdravstvena kultura u Republici Hrvatskoj integrirana je u odgojno-obrazovni sustav kao ključni element za razvoj tjelesnih, kinezioloških i zdravstvenih aspekata kod učenika, što je propisano u kurikulumu za nastavu tjelesne i zdravstvene kulture. Kroz ovaj predmet, naglasak je na stjecanju motoričkih vještina, teorijskog znanja i navika koje su od suštinskog značaja za očuvanje i unaprjeđenje zdravlja mladih. Prema kurikulumu, učenici kroz sudjelovanje u raznovrsnim kineziološkim i sportskim programima ne samo što unapređuju svoju fizičku kondiciju, već i razvijaju sposobnosti kritičkog promišljanja o važnosti tjelesne aktivnosti te zdravog načina života.

Osim što se potiče razvoj tjelesnih sposobnosti, nastava tjelesne i zdravstvene kulture također ima za cilj razvijanje socijalnih vještina kod učenika kroz timski rad i suradnju. Učenici također imaju priliku razviti emocionalnu stabilnost i samopouzdanje, što je od izuzetne važnosti za njihov ukupni razvoj. Kroz sustavnu edukaciju, kako je definirano u kurikulumu, učenici stječu osnovne kompetencije koje im omogućuju prilagodbu novim životnim i radnim situacijama te potiču kontinuirano njegovanje zdravog načina života kao trajne životne vrijednosti.

Nastava tjelesne i zdravstvene kulture, prema kurikulumu, postavlja niz odgojno-obrazovnih zadataka koji uključuju stjecanje kinezioloških teorijskih i motoričkih znanja s ciljem samostalne primjene u svakodnevnom tjelesnom vježbanju. Također, naglasak je na osposobljavanju učenika za praćenje morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti tijela te pravilnog održavanja tjelesne spremnosti. Važno je istaknuti da znanje, vještine i navike koje učenici stječu kroz ovaj predmet, prema kurikulumu, ne samo što imaju važnost za njihovo osobno zdravlje i kondiciju, već imaju i moralni i društveni značaj. Kroz poticanje solidarnosti, osjećaja odgovornosti te razvijanje moralnih vrijednosti, doprinosi se stvaranju harmoničnijeg i tolerantnijeg društva. Ovim diplomskim radom detaljno će se istražiti uloga, značaj i utjecaj tjelesne i zdravstvene kulture u odgoju i obrazovanju u Republici Hrvatskoj te analizirati mogućnosti za daljnje unaprjeđenje kvalitete obrazovnog procesa (Kurikulum za nastavu tjelesne i zdravstvene kulture, 2019.).

4.2. Metodički princip rada

Princip individualizacije ključan je metodički princip u radu s učenicima u nastavnom predmetu tjelesne i zdravstvene kulture. On podrazumijeva prilagodbu programa tjelesnog vježbanja individualnim potrebama, interesima i ciljevima svakog učenika. Nastavnik, kroz temeljito upoznavanje antropološkog statusa svakog pojedinog učenika, uključujući zdravstveno stanje, osobine ličnosti, sposobnosti i druge relevantne informacije, omogućuje poštivanje i uvažavanje individualnosti svakog učenika te prilagođavanje nastavnog procesa prema njihovim potrebama. Findak ističe da ovaj pristup "potiče aktivnu participaciju učenika, poticanje njihove inicijative, kreativnosti i stvaralaštva, što su ključni elementi za postizanje uspjeha u području tjelesne i zdravstvene kulture" (Findak, 1999., str.83). Stoga, organizacija rada s učenicima treba biti usmjerena prema modelu koji je prilagođen svakom pojedinačnom učeniku kako bi se maksimalno iskoristile njihove individualne karakteristike i potencijali.

4.3. *Ocjenjivanje*

Ocjenjivanje u nastavi tjelesne kulture učenika s teškoćama zahtijeva poseban pristup koji uzima u obzir njihove individualne potrebe i sposobnosti. Važno je osigurati pravedno i prilagođeno ocjenjivanje koje će motivirati učenike i podržati njihov napredak.

Prilikom ocjenjivanja, bitno je uzeti u obzir različite aspekte tjelesne aktivnosti, uključujući motoričke vještine, kognitivne sposobnosti, socijalne interakcije i emocionalno blagostanje učenika s teškoćama. To zahtijeva fleksibilnost u metodama ocjenjivanja kako bi se adekvatno procijenile različite dimenzije njihovog sudjelovanja.

Ocjenjivanje učenika oštećena zdravlja u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi zahtijeva poseban pristup kako bi se osigurala pravednost i učinkovitost. Prema Findaku, "jedan od temeljnih ciljeva i zadaća tjelesne zdravstvene kulture je unapređivanje zdravlja, stoga dvojbi oko ocjenjivanja učenika oštećena zdravlja ne bi smjelo biti" (Findak, 2001). Učenici oštećena zdravlja trebaju biti ocjenjivani kako bi se omogućilo praćenje i vrednovanje njihovog napretka, prilagođeno njihovim mogućnostima i specifičnostima. Formalno zakon predviđa oslobođanje ovih učenika od ocjenjivanja, no suštinski je važno da se ocjenjivanje provodi kako bi se postigli ciljevi tjelesne i zdravstvene kulture. Pristupi ocjenjivanju variraju, ali ključno je da se ocjenjivanje temelji na prilagođenim programima koji uzimaju u obzir individualne potrebe svakog učenika.

Formativno ocjenjivanje može biti korisno sredstvo za praćenje napretka učenika kroz kontinuiranu povratnu informaciju tijekom nastavnog procesa. Pruža im priliku da razvijaju vještine postepeno i da se osjećaju podržano u svakom koraku.

Važno je da se ocjenjivanje ne fokusira isključivo na konačne rezultate, već i na proces učenja i individualni napredak svakog učenika. Time se promiče pozitivno okruženje u kojem se cijeni trud i napor, bez obzira na eventualne poteškoće s kojima se učenici suočavaju

5. CILJ ISTRAŽIVANJA

Cilj istraživanja bio je istražiti percepciju učitelja o inkluzivnom obrazovanju u nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture.

6. METODA ISTRAŽIVANJA

6.1. Uzorak ispitanika

Uzorak ispitanika sastojao se od 32 učiteljica razredne nastave iz osnovnih škola na području Zagreba. Ispitanice su odabrane s obzirom na njihovo iskustvo rada s učenicima s teškoćama, koje su imali u svojim razredima, bilo trenutno ili u nekom trenutku tijekom svog radnog staža. Radno iskustvo učiteljica nije detaljno specificirano, ali se pretpostavlja da obuhvaća širok spektar iskustava u području obrazovanja. Radno iskustvo učiteljica nije detaljno specificirano, ali se pretpostavlja da obuhvaća širok spektar iskustva u području obrazovanja. Istraživanje se posebno usmjerilo na praksu pripreme za sat tjelesnog odgoja i strategije uključivanja učenika s teškoćama u nastavu, što uključuje prilagodbu sadržaja i aktivnosti. Uzorak učiteljica obuhvaća širok spektar iskustva i perspektiva kako bi se dobio što različitiji uvid o praksama i percepcijama u inkluzivnom obrazovanju.

6.2. Metoda istraživanja

Anketa je metodološki alat istraživanja koji se koristi za prikupljanje podataka putem standardiziranih pitanja postavljenih ispitanicima s ciljem stjecanja uvida u stavove, mišljenja, ili ponašanja određene populacije. U ovom istraživanju, anketa je dizajnirana kao instrument prikupljanja podataka o praksama i percepcijama učitelja i učiteljica razredne nastave tjelesnog odgoja u kontekstu inkluzivnog obrazovanja. Korištenjem anonimnog obrasca putem Google platforme, omogućeno je ispitanicima da odgovore na pitanja na temelju svojih iskustava i mišljenja, čime se osigurava slobodno izražavanje stavova bez straha od identifikacije. Anketa se

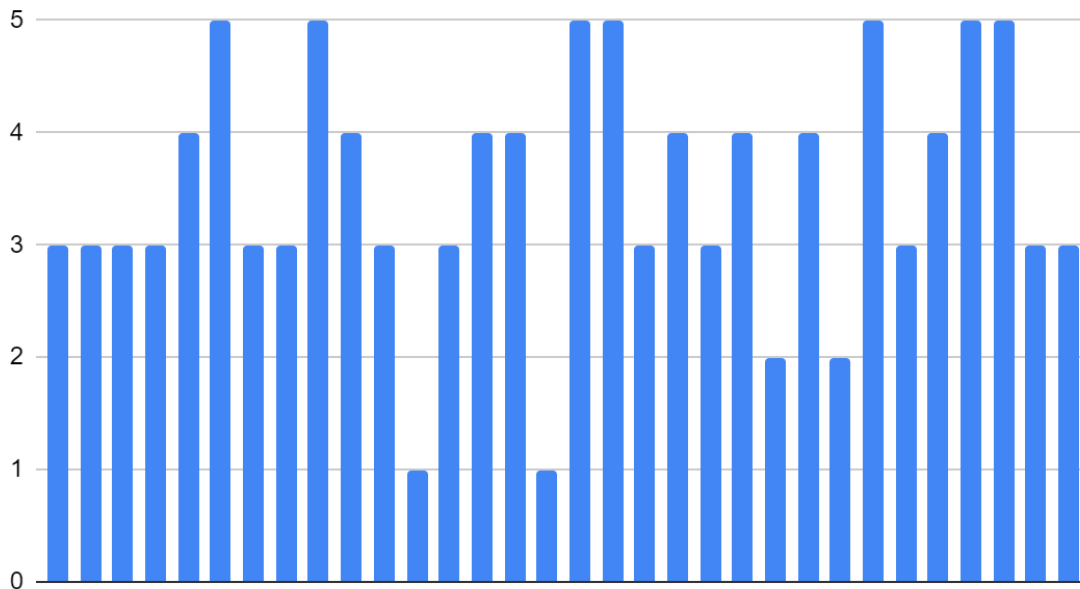
sastojala od deset pitanja, postavljenih u formi tvrdnji na koje su ispitanici odgovarali ocjenom od 1 do 5 pomoću Likertove ljestvice, reflektirajući stupanj njihovog slaganja s iznesenim tvrdnjama. Kroz postavljena pitanja, istraživane su različite dimenzije podrške i prilagodbi u nastavi tjelesnog odgoja za učenike s teškoćama, uključujući ocjenu razine podrške, korisnost dodatnih materijala i resursa, osiguranje pristupačnosti sportske opreme te učinkovitost prilagodbi prostora i metoda ocjenjivanja. Također su istražene i prakse suradnje s asistentima učenika s teškoćama, kao i strategije poticanja podrške vršnjaka i inkluzivnosti u nastavi tjelesnog odgoja. Kroz ovaj metodološki pristup, anketa je omogućila sistematizirano prikupljanje podataka relevantnih za analizu praksi inkluzivnog obrazovanja u kontekstu tjelesne i zdravstvene kulture.

6.3. Metoda obrade rezultata

Odgovori na postavljena pitanja u anketi izračunati su koristeći softver Excel, verzija 2023, koji je dostupan unutar operativnog sustava Windows 11 Education, prilagođenog potrebama obrazovnih ustanova. Korištenjem Excela omogućena je precizna analiza prikupljenih podataka te vizualizacija rezultata putem grafikona, što je doprinijelo dubljem razumijevanju stavova i percepcija učitelja o inkluziji u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture. Stupičasti grafikoni omogućuju vizualni prikaz distribucije odgovora ispitanika na različita pitanja, što olakšava interpretaciju rezultata. Za posljednje pitanje, koje je bilo esejskog tipa i zahtijevalo tekstualni odgovor, rezultati su prikazani u obliku teksta radi detaljnijeg razmatranja mišljenja ispitanika. Ovaj pristup omogućuje cjelovitu analizu odgovora te jasnoću u interpretaciji rezultata

7. REZULTATI

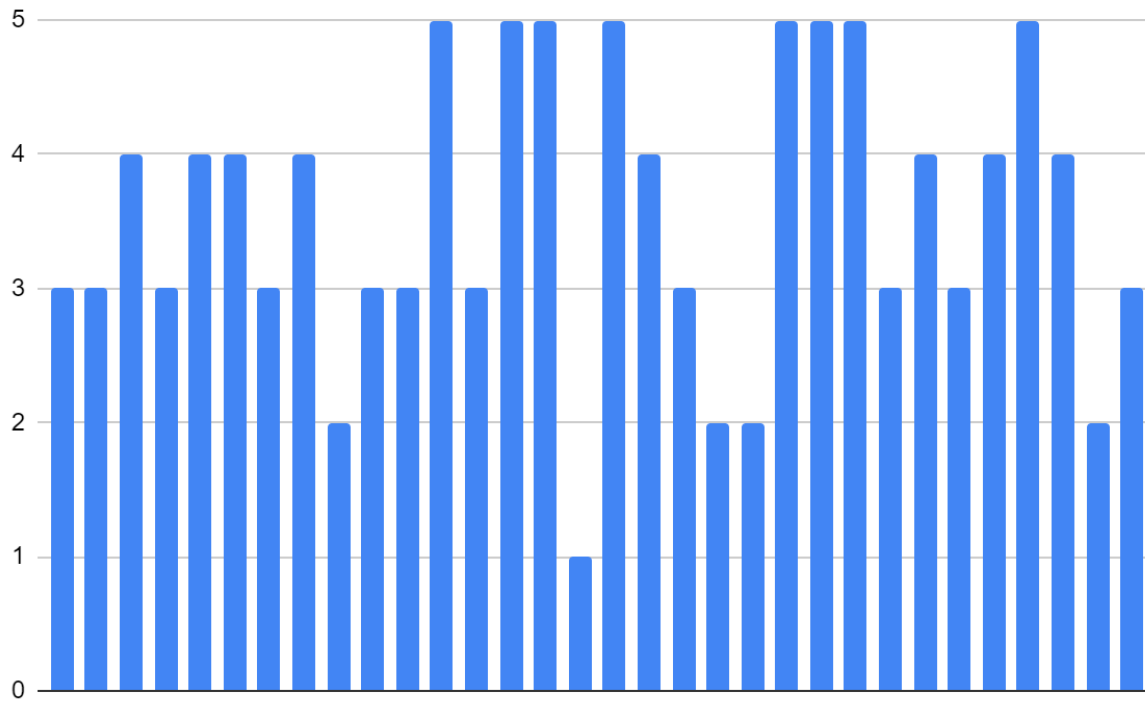
.1.Pitanje: Kako biste ocijenili razinu Vaše podrške prilagodbama planova i ciljeva tjelesne i zdravstvene kulture radi uključivanja učenika s teškoćama u razvoju?

Graf 1.Razina podrške prilagodbama planova i ciljeva

U odgovorima na pitanja o podršci prilagodbama planova i ciljeva tjelesne i zdravstvene kulture radi uključivanja učenika s teškoćama u razvoju, primjećuje se raznolikost ocjena. Dvije ispitanice ocijenile su podršku najnižom ocjenom, 1 (6.25%), dok je isti broj ispitanica dodijelilo ocjenu 2 (6.25%). Najveći broj ispitanica, njih 13, ocijenio je podršku s ocjenom 3 (40.63%), dok je 8 osoba ocijenilo podršku s ocjenom 4 (25%). Također, 7 ispitanica ocijenilo je podršku najvišom ocjenom, 5 (21.88%).

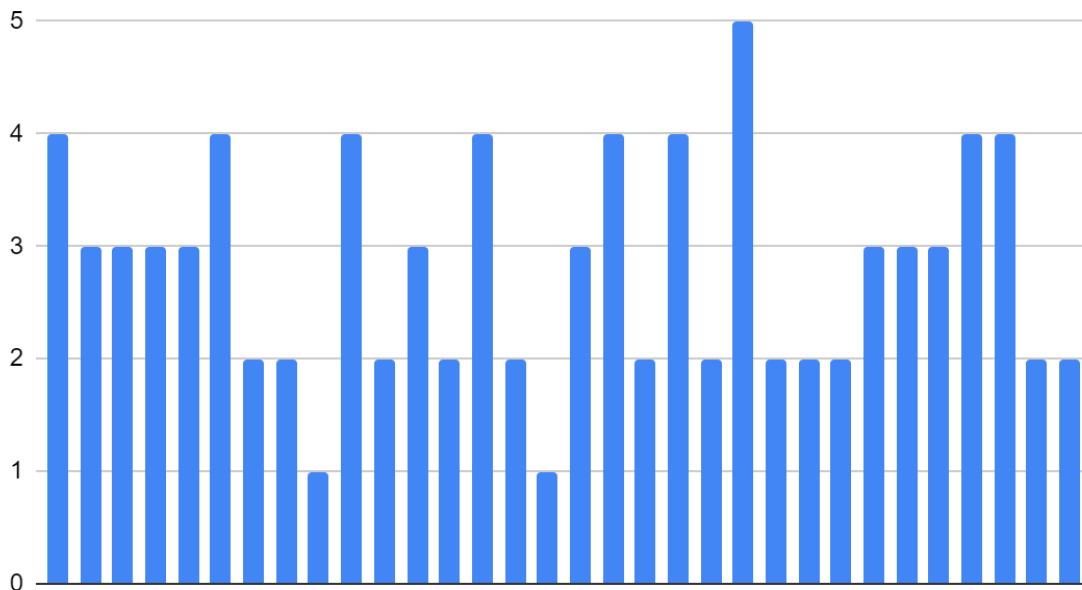
2..Pitanje: Koliko smatrate da su dodatni materijali ili resursi bili korisni u podržavanju raznovrsnih potreba učenika u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi?

Graf 2. Dodatni materijali ili resursi

Među 32 ispitanika, dodatni materijali ili resursi u podršci raznovrsnim potrebama učenika u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi ocijenjeni su različitim ocjenama. Primijećena je raznolikost u ocjenama, gdje je jedna osoba dodijelila najnižu ocjenu, 1, što čini 3.13% ispitanika. Većina ispitanica, njih 11, ocijenila je s ocjenom 3, što čini 34.38%. Zatim, 8 osoba ocijenilo je podršku s ocjenom 4, što čini 25%, dok je isti broj ispitanika dodijelio najvišu ocjenu, 5, što čini također 25% ispitanika. Prosječna ocjena dodijeljena od strane ispitanika iznosi 3.56, sugerirajući umjereni pozitivan stav prema korisnosti dodatnih materijala ili resursa u podršci raznovrsnim potrebama učenika u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi.

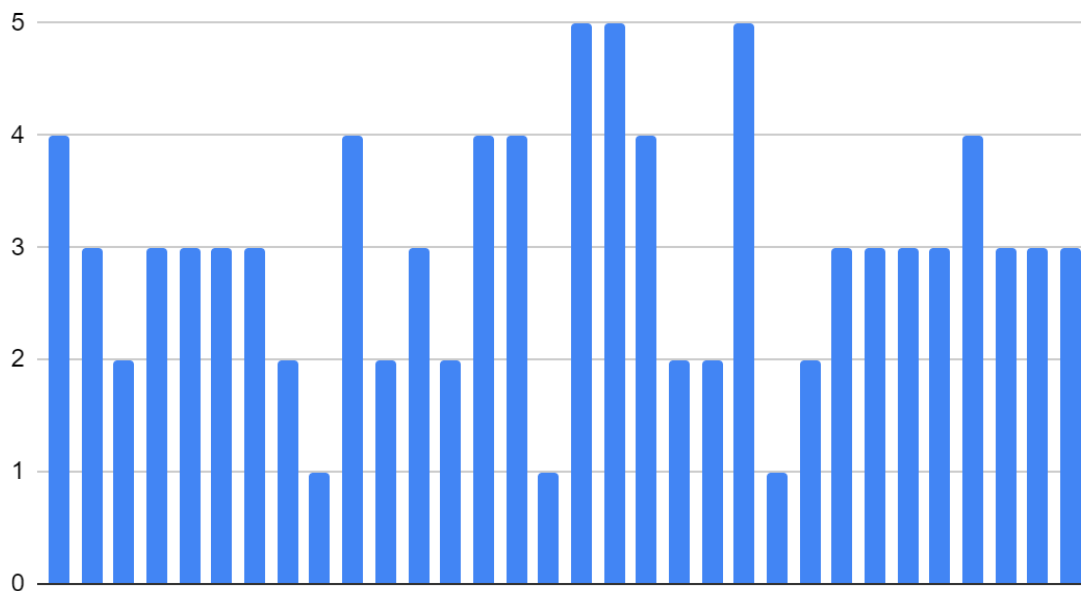
3.Pitanje: Koliko ste sigurni u osiguranju pristupačnosti sportske dvorane i sportske opreme za učenike s teškoćama u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi?

Graf 3. - Pristupačnost sportske dvorane i sportske opreme

U pogledu osiguranja pristupačnosti sportske dvorane i sportske opreme za učenike s teškoćama u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi, primijećena je raznolikost ocjena među ispitanicima. Dvije ispitanice su ocijenile osiguranje najnižom ocjenom, 1, što čini 6.25% ispitanika, dok je 12 osoba dodijelilo ocjenu 2, što čini 37.5%. Devet ispitanica ocijenilo je osiguranje s ocjenom 3, što čini 28.13%, dok su 4 osobe ocijenile s ocjenom 4, što čini 12.5%. Također, jedna osoba je ocijenila osiguranje najvišom ocjenom, 5, što čini 3.13%. Ovi rezultati sugeriraju da postoji prostor za unapređenje u osiguranju pristupačnosti sportske opreme i dvorane za učenike s teškoćama u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi, posebno s obzirom na broj osoba koje su ocijenile pristupačnost nižim ocjenama.

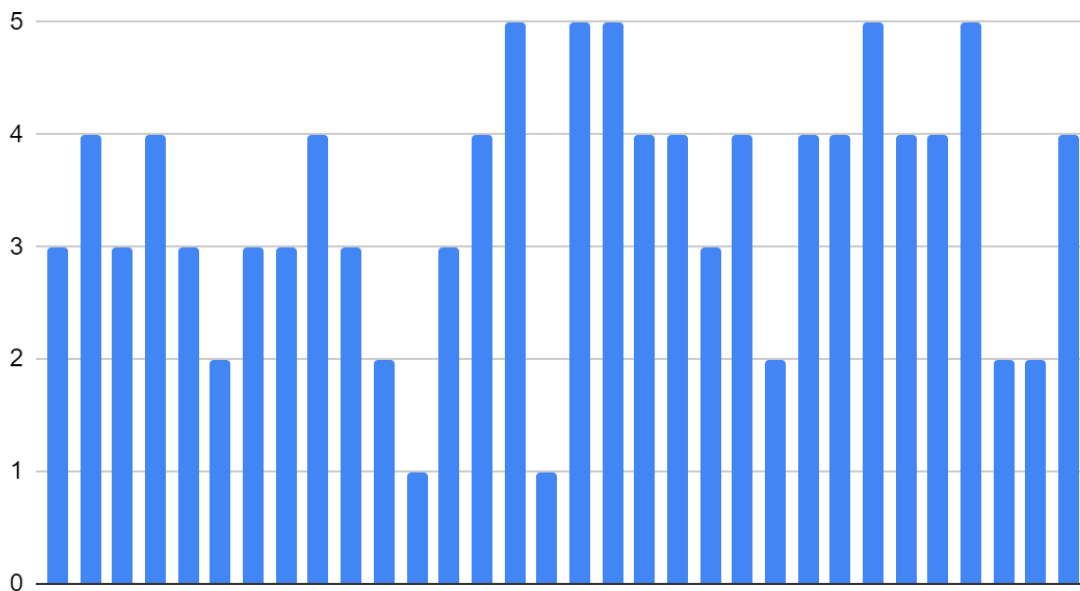
4.Pitanje: Kako biste procijenili učinkovitost prilagodbi prostora i opreme kako bi se omogućilo optimalno sudjelovanje učenika s teškoćama?

Graf 4. Učinkovitost prilagodbi prostora i opreme

U procjeni učinkovitosti prilagodbi prostora i opreme za omogućavanje optimalnog sudjelovanja učenika s teškoćama, zapaža se raznolikost ocjena među ispitanicima. Tri osobe su ocijenile učinkovitost prilagodbi najnižom ocjenom, 1, što čini 9.38% ispitanika, dok je sedam osoba dodijelilo ocjenu 2, što čini 21.88%. Većina ispitanica, njih 13, ocijenila je učinkovitost prilagodbi s ocjenom 3, što čini 40.63%, dok je šest osoba ocijenilo s ocjenom 4, što čini 18.75%. Također, tri osobe su ocijenile učinkovitost prilagodbi najvišom ocjenom, 5, što čini 9.38%.

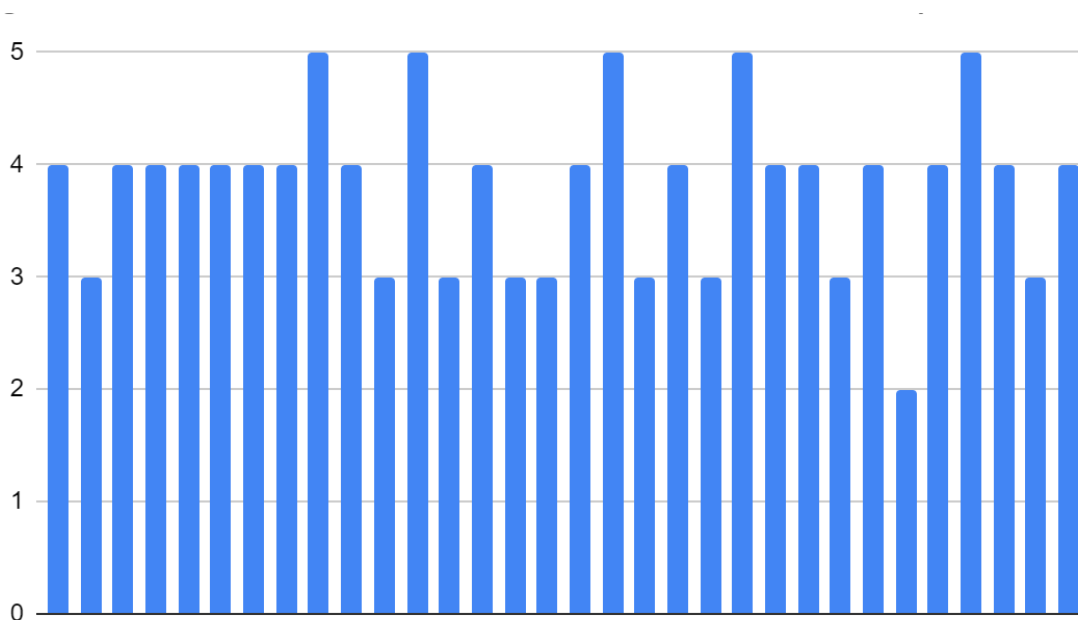
5.Pitanje: Kako biste ocijenili prilagođavanje metoda ocjenjivanja radi praćenja napretka učenika s teškoćama u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi?

Graf 5. Metode ocjenjivanja

U procjeni prilagođavanja metoda ocjenjivanja radi praćenja napretka učenika s teškoćama u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi, ocjene ispitanica su bile različite. Dvije ispitanica ocijenile su prilagođavanje najnižom ocjenom, 1, što čini 6.25% ispitanica. Pet osoba dodijelilo je ocjenu 2, što čini 15.63%. Osam osoba ocijenilo je prilagođavanje s ocjenom 3, što čini 25%. Dvanaest osoba ocijenilo je prilagođavanje s ocjenom 4, što čini 37.5%. Konačno, pet osoba je ocijenilo prilagođavanje najvišom ocjenom, 5, što čini 15.62%. Ovi rezultati ukazuju na raznolika mišljenja o učinkovitosti prilagođavanja metoda ocjenjivanja, s većinom ispitanica koji ocjenjuju prilagodbe pozitivno, a najviše ocjena 4 (37.5%) sugerira da većina smatra prilagodbe zadovoljavajućima.

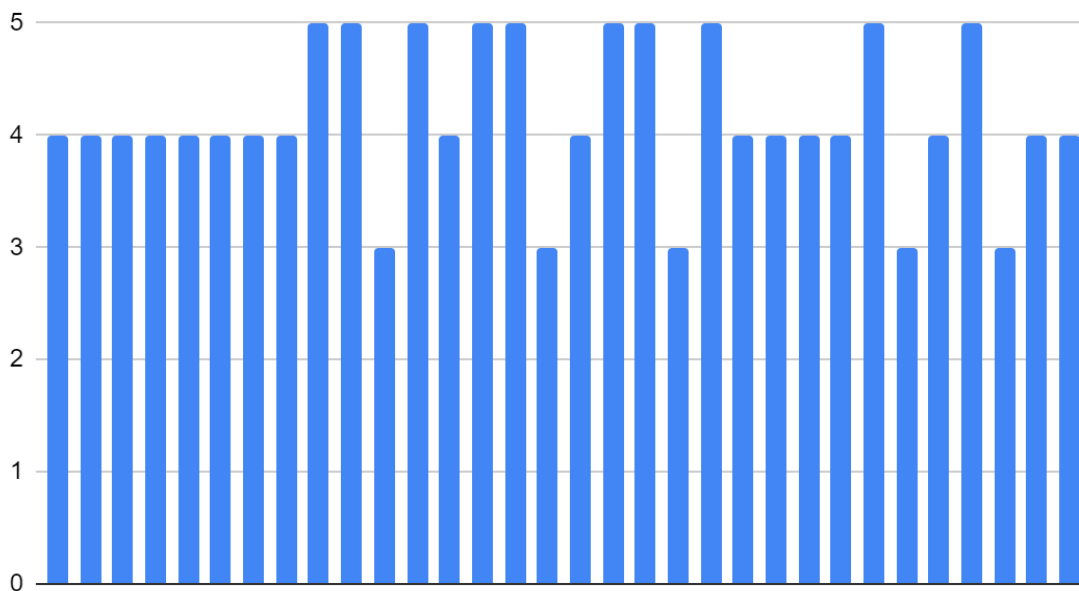
6.Pitanje: U kojoj mjeri ste primijenili formativno vrednovanje radi prilagodbe nastavnih metoda u skladu s individualnim potrebama učenika?

Graf 6. Formativno vrednovanje

Ispitanice su različito ocijenili primjenu formativnog vrednovanja radi prilagodbe nastavnih metoda u skladu s individualnim potrebama učenika. Niti jedna ispitanica nije dodijelila najnižu ocjenu, 1, dok je jedna osoba dala ocjenu 2, što čini 3.13%. Devet osoba ocijenilo je primjenu formativnog vrednovanja s ocjenom 3, što čini 28.13%. Većina ispitanica, njih 17, dodijelile su ocjenu 4, što čini 53.13%. Konačno, pet osoba je ocijenilo primjenu najvišom ocjenom, 5, što čini 15.63%. Ovi rezultati pokazuju da većina ispitanica pozitivno ocjenjuje primjenu formativnog vrednovanja, s najvećim brojem ocjena 4 (53.13%), što sugerira da su mnogi zadovoljni prilagodbom nastavnih metoda. Međutim, manji broj nižih ocjena ukazuje na prostor za daljnja poboljšanja.

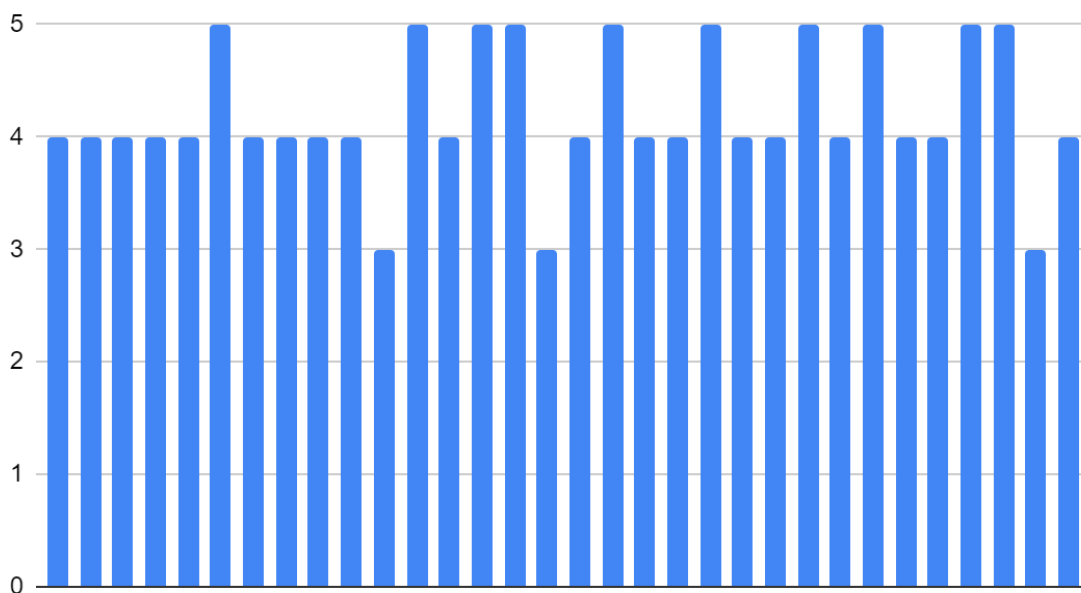
7.Pitanje: Koliko su aktivnosti koje potiču suradnju i međusobno razumijevanje između učenika s teškoćama i njihovih vršnjaka bile uspješne tijekom tjelesnih aktivnosti?

Graf 7. Suradnja među učenicima

Ispitanice su ocijenile uspješnost aktivnosti koje potiču suradnju i međusobno razumijevanje između učenika s teškoćama i njihovih vršnjaka tijekom tjelesnih aktivnosti. Niti jedna ispitanica nije dodijelila najniže ocjene, 1 ili 2. Pet osoba ocijenilo je ove aktivnosti s ocjenom 3, što čini 15.63%. Većina ispitanika, njih 17, dodijelilo je ocjenu 4, što čini 53.13%. Deset osoba je ocijenilo aktivnosti najvišom ocjenom, 5, što čini 31.25%. Ovi rezultati pokazuju da su aktivnosti koje potiču suradnju i međusobno razumijevanje između učenika s teškoćama i njihovih vršnjaka uglavnom uspješne, s najvećim brojem ocjena 4 (53.13%) i značajnim brojem najviših ocjena (31.25%). Manji broj nižih ocjena sugerira da postoji potencijal za daljnja poboljšanja, ali opći stav prema ovim aktivnostima je pozitivan.

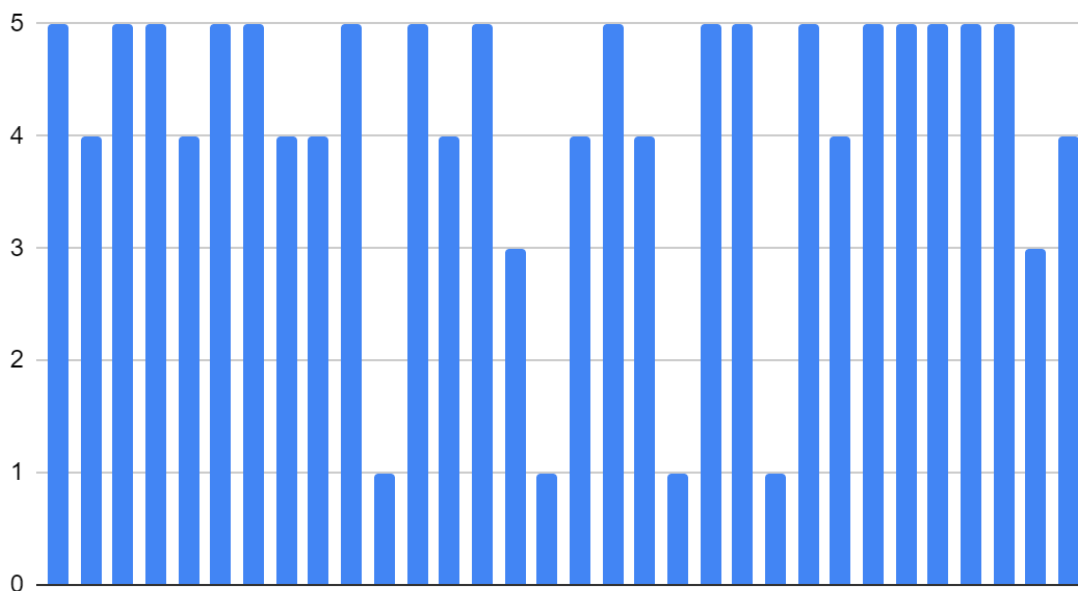
8.Pitanje : Kako biste opisali Vaš pristup rješavanju prepreka u poticanju podrške vršnjaka prema učenicima s teškoćama u tjelesnoj kulturi?

Graf 8. Pristup rješavanju prepreka

Ispitanice su opisale svoj pristup rješavanju prepreka u poticanju podrške vršnjaka prema učenicima s teškoćama u tjelesnoj kulturi. Niti jedna ispitanica nije dodijelila najniže ocjene, 1 ili 2. Tri osobe ocijenile su svoj pristup s ocjenom 3, što čini 9.38%. Većina ispitanika, njih 19, dodijelilo je ocjenu 4, što čini 59.38%. Deset osoba je ocijenilo svoj pristup najvišom ocjenom, 5, što čini 31.25%. Ovi rezultati pokazuju da većina ispitanica smatra svoj pristup uspješnim, s najvećim brojem ocjena 4 (59.38%) i značajnim brojem najviših ocjena (31.25%). Unatoč tome, manji broj nižih ocjena ukazuje na mogućnosti za daljnja poboljšanja, ali općeniti stav prema pristupu rješavanju prepreka u poticanju podrške vršnjaka ostaje pozitivan.

9.Pitanje: U kojoj mjeri ste surađivali s asistentima učenika s teškoćama kako biste im olakšali uključivanje u tjelesne aktivnosti?

Graf 9. Suradnja s asistentima

Ispitanice su različito ocijenile svoju suradnju s asistentima učenika s teškoćama kako bi im olakšali uključivanje u tjelesne aktivnosti. Četiri osobe dodijelile su ocjenu 1, što čini 12.5%. Niti jedna ispitanica nije dodijelila ocjenu 2. Dvije osobe ocijenile su suradnju s ocjenom 3, što čini 6.25%. Devet ispitanica dodijelilo je ocjenu 4, što čini 28.13%. Većina ispitanica, njih 17, ocijenila je suradnju najvišom ocjenom, 5, što čini 53.13%.

10. Pitanje: Imate li prijedloge za poboljšanje inkluzije učenika s teškoćama tijekom nastave tjelesne i zdravstvene kulture?

Na pitanje imaju li prijedloge kako poboljšati inkluziju učenika s teškoćama tijekom nastave tjelesne i zdravstvene kulture, ispitanice su dale različite odgovore. Nekoliko ispitanica nisu imale prijedloge, jednostavno odgovarajući s "Ne" ili "Nemam". Jedna ispitanica smatra da bi apsolutno poštovanje djetetovih sposobnosti uz suradnju asistentice moglo značajno poboljšati inkluziju učenika s teškoćama. Druga ispitanica smatra da svaka učenica zahtijeva individualnu pomoć i da se svakoj pokušava pomoći na najbolji način. Jedna ispitanica je naglasila da je svako dijete individualno i da učiteljica najbolje može procijeniti kako uključiti dijete u nastavu.

Prema jednoj ispitanici, inkluzija bi trebala biti rezultat suradnje stručnog tima, učiteljice i liječnice, a ne inzistiranja roditelja, te je istaknula da ponekad inkluzija može biti neučinkovita i štetna za učenicu i razred. Jedna ispitanica je naglasila važnost kontinuiranog rada na socijalizaciji djece s teškoćama kroz nastavu tjelesne i zdravstvene kulture. Nekoliko ispitanica su predložile više edukacija koje bi pomogle učiteljicama u prilagodbi nastavnih metoda za učenice s teškoćama.

Jedna ispitanica smatra da su potrebne jasno definirane i specifične prilagodbe, kao i više edukacija po školama kako bi se vidjelo kako izvući maksimum od učenica s teškoćama. Druga ispitanica je istaknula važnost uloge ostalih učenica u razredu u inkluziji, naglašavajući potrebu za širenjem razumijevanja, empatije i pomaganja. Jedna ispitanica je predložila izradu priručnika za različite prilagodbe učenica s obzirom na njihove sposobnosti, koji bi pomogao u prilagodbi vježbi, ocjenjivanju učenica i rješavanju prepreka.

Jedna ispitanica je naglasila potrebu za više prilagodbi u opremi i prostoru, veću podršku u pripremi i ciljevima sata, te poticanje vršnjakinja na proinkluzivno razmišljanje i bolju pripremu asistentica. Jedna ispitanica je istaknula da je inkluzija učenica s teškoćama moguća uz podršku učiteljice i drugih učenica iz razreda. Nekoliko ispitanica su naglasile potrebu za dodatnim edukacijama kako bi se poboljšala inkluzija učenica s teškoćama, a jedna ispitanica je istaknula važnost adekvatne opreme dvorane i potrebu za više edukacija.

8. RASPRAVA

Ispitanice su izrazile raznolike stavove o inkluziji učenika s teškoćama tijekom nastave tjelesne i zdravstvene kulture. U istraživanju su sudjelovale 32 ispitanice, a njihovi odgovori ukazuju na široki spektar mišljenja o različitim aspektima inkluzije. Dok su neke ispitanice izrazile visoko zadovoljstvo, naglašavajući značajne pomake u prilagodbi nastavnih planova, resursa i metoda ocjenjivanja, druge su bile znatno manje zadovoljne, ukazujući na brojne prepreke i nedostatke.

Ispitanice su izrazile raznolike stavove o podršci prilagodbama planova i ciljeva u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi za učenike s teškoćama. Dok je manji broj smatrao da trenutna podrška nije zadovoljavajuća, većina ispitanica ocijenila je podršku kao umjereno pozitivnu. Neke su čak

izrazile vrlo pozitivan stav, što sugerira postojanje uspješnih primjera prilagodbi koje bi mogle poslužiti kao modeli dobre prakse. Sveukupno, rezultati pokazuju potrebu za daljnjim unapređenjem prilagodbi kako bi se osigurala inkluzivnost u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi.

Požar (2021) ističe da se odgojitelj mora pripremiti za sat kineziološke kulture na način da napiše plan izvođenja sata koji sadrži strukturu sata, ciljeve, antropološke, obrazovne i odgojne zadatke, metode rada i slično. Kako bi mogao odabrati što adekvatnije aktivnosti, bitno je da odgojitelj zaista poznaje djecu u svojem razredu. Ova tvrdnja podržava nalaz da uspješne prilagodbe planova i ciljeva mogu biti ključne za osiguranje inkluzivnosti, naglašavajući važnost detaljne pripreme i poznavanja učenika s teškoćama kako bi se postigli najbolji rezultati.

Procjena pristupačnosti sportske dvorane i opreme za učenike s teškoćama varira, pri čemu su neke ispitanice ocijenile pristupačnost kao nedovoljnu. Većina ispitanica smatra da je pristupačnost djelomično zadovoljavajuća, ali ističu potrebu za poboljšanjima. Unatoč postojanju pozitivnih primjera, potrebno je sustavno ulagati u prilagodbe kako bi se osigurala jednakopravna participacija svih učenika. Najviše dosadašnjih istraživanja o inkluziji u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture ističe važnost prilagodbe prostora, odnosno sportske dvorane i opreme. Tako Horvat (2021) naglašava da svaka škola treba imati vlastitu dvoranu koja omogućuje pristup djeci s invaliditetom. Na samoj nastavi je poželjno da postoji posebna oprema, poput spužvastih lopti, i dovoljno zaštite kako bi svako dijete, pa tako i dijete s posebnim potrebama, bilo sigurno i osjećalo se prihvaćeno u prostoru gdje može pokazati vlastite sposobnosti. Isto tako, Kovačić (2023) sugerira korištenje adekvatnih rekvizita i sredstava za rad, dizala, rampi i slično kako bi djeca s invaliditetom mogla samostalno ulaziti i kretati se u dvorani

Mišljenja o prilagodbama metoda ocjenjivanja variraju, pri čemu neki ispitanice smatraju da su prilagodbe minimalno zadovoljavajuće. Većina ocjenjuje prilagodbe kao djelomično uspješne, s prostorom za unaprjeđenje. Ipak, postoje i pozitivni primjeri prilagodbi koje se mogu dalje razvijati i primjenjivati. U svom radu, Mandarić (2021) kazuje da su učitelji i nastavnici u Republici Hrvatskoj motivirani za primjenu metoda prilagodbe u vlastitom radu, što znači da postoji spremnost za implementaciju potrebnih promjena kako bi se poboljšala inkluzivnost nastave tjelesne i zdravstvene kulture..

Većina ispitanica smatra aktivnosti koje potiču suradnju među učenicima vrlo uspješnima, dok neei vide prostor za poboljšanje. Ipak, opći stav je pozitivan, što ukazuje na važnost ovih aktivnosti

u promicanju suradnje i razumijevanja među učenicima. Suradnja s asistentima učenika s teškoćama ocijenjena je pretežno pozitivno. Većina ispitanica izrazila je visoko zadovoljstvo suradnjom, ali su istaknuli potrebu za kontinuiranim poboljšanjima. Ovi rezultati naglašavaju važnost uloge asistenata i potrebu za održavanjem kvalitetne suradnje radi podrške učenicima s teškoćama.

Sveukupan doživljaj inkluzije učenika s teškoćama tijekom nastave tjelesne i zdravstvene kulture ocijenjen je različito, ali s pozitivnim naglaskom. Unatoč preprekama, većina ispitanica prepoznaje pozitivne pomake u prilagodbi nastavnih planova, resursa i metoda ocjenjivanja. Aktivnosti koje potiču suradnju među učenicima te suradnja s asistentima smatraju se posebno važnima i uglavnom uspješnima.

Alić (2022) je u svom istraživanju došla do zaključka da, unatoč izazovima, odgojitelji naglašavaju potrebu za stručnim usavršavanjem, nabavom materijala, opreme i rekvizita te većim prostorom kako bi poboljšali kvalitetu kinezioloških aktivnosti. Može se primijetiti da se većina učiteljica i učitelja u Republici Hrvatskoj susreće s sličnim problemima i zahtjevima.

Međutim, postavlja se pitanje može li se i što poboljšati kako bi se dodatno unaprijedila inkluzija učenika s teškoćama. Potrebno je kontinuirano praćenje i prilagodba nastavnih planova i resursa te kontinuirana obuka nastavnika kako bi se osigurala uspješna inkluzija. Sigurnost sportske dvorane i opreme također je područje koje zahtijeva poboljšanja. Pristupačnost tih prostora je ključna za uključivanje učenika s teškoćama. Metode ocjenjivanja trebaju biti pravedne i inkluzivne, a formativno vrednovanje koje se prilagođava individualnim potrebama učenika pokazalo se korisnim.

U raspravi rezultata, vrijedi istaknuti prijedlog jedne ispitanice o izradi priručnika za različite prilagodbe učenika s obzirom na njihove sposobnosti. Ovaj prijedlog predstavlja izuzetno dobru ideju koja bi mogla značajno poboljšati razumijevanje teškoća s kojima se suočavaju učenici. Priručnik bi sadržavao opise svake vrste teškoće, prijedloge mogućih prilagodbi, te bi obuhvaćao ne samo tjelesnu i zdravstvenu kulturu, već i druge predmete. Na taj način, odgojitelji i nastavnici bi imali pristup praktičnim smjernicama koje bi im pomogle u prilagodbi vježbi, ocjenjivanju učenika, te u rješavanju prepreka, čime bi se povećala inkluzivnost i kvaliteta nastave za sve učenike.

Sve ove aspekte treba dalje istraživati kako bi se utvrdilo na koji način najbolje podržati inkluziju učenika s teškoćama. Buduća istraživanja mogu se usmjeriti na identifikaciju specifičnih prilagodbi koje imaju najveći utjecaj na inkluziju te na razvoj novih resursa i metoda. Samo kontinuiranim naporima i prilagodbama možemo osigurati da svi učenici imaju jednake prilike za sudjelovanje i uspjeh u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi.

9. ZAKLJUČAK

Inkluzija u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture predstavlja ključni proces osiguravanja jednakih mogućnosti za sve učenike, uključujući one s različitim teškoćama u razvoju. U ovom procesu, uloga učitelja je ključna, jer su oni odgovorni za prilagodbu nastavnih metoda i materijala kako bi se osiguralo uključivanje svih učenika. Djeca s teškoćama u razvoju zahtijevaju individualiziranu podršku koja je prilagođena njihovim specifičnim potrebama, uključujući podršku u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture. Nastava tjelesne i zdravstvene kulture igra ključnu ulogu u razvoju svih učenika, kako fizičkih tako i kognitivnih sposobnosti. Stoga je važno osigurati prilagodbu nastavnih metoda, materijala i prostora kako bi se osigurala uspješna participacija učenika s teškoćama. Rezultati istraživanja o inkluziji u ovom području ukazuju na važnost prilagodbi i podrške za učenike s teškoćama, pri čemu su učitelji prepoznati kao ključni nositelji inkluzivne prakse. Uz ulogu učitelja, važni su i drugi faktori poput sportske dvorane, opreme, ocjenjivanja, asistenata, vršnjaka te materijala i resursa. Sportska dvorana i oprema trebaju biti prilagođeni potrebama učenika kako bi omogućili njihovo aktivno sudjelovanje. Ocjenjivanje treba biti prilagođeno individualnim potrebama, a asistenti u nastavi igraju ključnu ulogu u pružanju podrške učenicima s teškoćama. Suradnja s vršnjacima također ima značajan utjecaj na inkluziju, potičući razumijevanje i podršku među svim učenicima. Daljnja istraživanja mogla bi istražiti učinkovitost različitih pristupa inkluziji u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture te identificirati najbolje prakse za podršku učenicima s teškoćama. U konačnici, inkluzija u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture zahtijeva angažman svih sudionika obrazovnog procesa kako bi se osiguralo uključivanje svih učenika, bez obzira na njihove individualne potrebe. Kroz kontinuirano praćenje, evaluaciju i prilagodbu, moguće je stvoriti inkluzivno okruženje koje potiče jednake mogućnosti i podršku za sve učenike.

10. LITERATURA

1. Alić, M. (2022). *Provedba nastave Kineziološke kulture kod djece s teškoćama u razvoju*. Dostupno na: : <https://repositorij.unizg.hr/islandora/object/ufzg:3633>
2. Bouillet D. (2010). *Izazovi integriranog odgoja i obrazovanja*. Zagreb, Školska knjiga
3. Findak, V. (1999). *Metodika tjelesne i zdravstvene kulture*. Zagreb, Školska knjiga
4. Horvat, D. (2021). *Inkluzija djece s posebnim potrebama u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture*. Dostupno na: <https://repositorij.unizd.hr/islandora/object/unizd:6559>
5. Hrvatska enciklopedija, <https://enciklopedija.hr/>
6. Kovačić, D. (2023). *Inkluzija djece s teškoćama u razvoju u sat kineziološke kulture u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*. Dostupno na: <https://repositorij.unizg.hr/islandora/object/ufzg:3973>
7. Krampač-Grljušić A. (2017). *Učenici s teškoćama u redovitom školskom sustavu*, Zagreb, Školska knjiga
8. Mandarić, L. (2021). *Prilagodba nastave učenicima s poteškoćama u Republici Hrvatskoj*. Dostupno na: <https://repositorij.ffzg.unizg.hr/en/islandora/object/ffzg:4946>
9. Mustać, V., i Vicić, M. (1996). *Rad s učenicima s teškoćama u razvoju u osnovnoj školi*. Zagreb, Školska knjiga
10. Požar, S. (2021). *Načini organizacije i provođenja sata kineziološke kulture s djecom s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama*. Dostupno na: <https://repositorij.unizg.hr/islandora/object/ufzg:2883>
11. Pravilnik o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju (2015). Preuzeto:13.5.2024 s:https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_03_24_510.html
12. Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (2024). Preuzeto: 15.5.2024 s https://www.zakon.hr/z/317/Zakon-o-odgoju-i-obrazovanju-u-osnovnoj-i-srednjoj-%C5%A1koli#google_vignette
13. Zrilić, S. (2022). *Djeca s teškoćama u inkluzivnom vrtiću i školi*. Zagreb, Hrvatska sveučilišna naknada.

Izjava o izvornosti diplomskog rada

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studenta)